

ASYA

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

VakıfBank Kültür Yayınları: 0122
Edebiyat: 033

ASYA

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

Özgün adı

АСЯ

Türkçesi

Eyüp Karakuş

Kapak Görseli

İvan Kramskoi

(1837-1887)

Sayfa Uygulama

Faruk Özcan

Kitap Editörü

Hande Kayhan

Son Okuma

Dr. Hazal Bozyer

VakıfBank Kültür Yayınları

Büyükdere Caddesi

No: 97 - Kat 4

Şişli 34394 İstanbul

Telefon: 0 212 354 5730

www.vbky.com.tr - info@vbky.com.tr

Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2021

ISBN 978-625-7447-33-1

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.

Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi

Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1

Eyüpsultan İstanbul

Telefon: 0212 354 3000

Sertifika No: 46403

1. Baskı: Aralık 2021

ASYA

İVAN SERGEYEVİÇ
TURGENYEV

TÜRKÇESİ
EYÜP KARAKUŞ

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

On dokuzuncu yüzyıl Rus edebiyatının en önemli şair ve yazarlarından biri olan İvan Sergeyeviç Turgenyev, 28 Ekim 1818'de Rusya'nın Oryol şehrinde doğdu. Özel eğitiminin ardından St. Petersburg ve Moskova üniversitelerinde okuyup Batı dillerinde yetkinlik kazandı. 1838-1841 yılları arasında Berlin Üniversitesi'nde eğitim gördüğü dönemde birçok araştırmacı, filozof ve edebiyatçıyla arkadaş oldu. Berlin'deki tecrübeleri Turgenyev'i özgürlükçü ve kölelik-karşıtı birine dönüştürdü. 1856'da ilk romanı *Rudin*, *Sovremennik*'te yayımlandı. Bu dönemde yurt dışına seyahat etmeye başlayan Turgenyev, Paris, Berlin ve Londra gibi şehirleri dolaştı. 1859'da *Asilzade Yuvası* yayımlandıktan sonra ertesi yıl *Arefe* ve *İlk Aşk*'i kaleme aldı. 1860'larda Rusya'dan uzaklaşıp sırasıyla Baden-Baden, Londra ve Bougival'de yaşadı. Fransa'da yaşadığı dönemde Gustave Flaubert, George Sand, Émile Zola, Alphonse Daudet, Edmond de Goncourt ve Henry James'le arkadaşlık etti. 1879'da Rusya'yı ziyaret etti ve coşkuyla karşılandı. Aynı yıl Oxford Üniversitesi'nden fahri doktora aldı. Ertesi sene Moskova'daki Puşkin anıtının açılışında bir konuşma yapan Turgenyev, 3 Eylül 1883 günü Bougival'de öldü. Turgenyev, sonraki yıllarda Tolstoy ve Dostoyevski ile birlikte, Rus edebiyatının altın çağının üç kutbundan biri olarak büyük saygı gördü.

EYÜP KARAKUŞ

1963 Mersin doğumludur. Ankara Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Moskova Puşkin Enstitüsü'nde eğitimini tamamladıktan sonra 1990-2000 yılları arasında Rusya'da çalıştı. Hâlen Mersin Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmakta ve çeviri yapmaktadır. Edebiyat ve çeviri dışında fotoğrafla ilgilenmektedir.

Asya ilk olarak
“*Sovremennik*” dergisinde
kısmen yayımlanmıştır.

ASYA

I

“O zamanlar yirmi beşimdeydim.” diye anlatmaya başladı N. N. Gördüğünüz gibi çok eskidendi yani... Özgürlüğümü daha yeni elde etmiş ve soluğu yurt dışında almıştım. Yok yok, o zamanların moda deyimiyle ‘eğitimimi tamamlamak üzere’ değil, sadece ve sadece şu gözünü sevdiğim dünyayı görebilmek içindi her şey. Gençtim, sağlığım sıhhatim yerindeydi; param bitecek gibi değildi. Henüz dertlerim, tasalarım yoktu; önümü ardımı düşünmeden yaşıyor, canım ne isterse onu yapıyordum. Çiçeği burnunda hızlı bir delikanlıyım. O zamanlar insanın bir bitki olmadığı ve uzun süre çiçek açmış vaziyette gezemeyeceği henüz aklımın ucuna bile gelmiyordu. Gençsin, vur patlasın, çal oynasın! Her şey toz pembe görünür gözüne, ama gün gelir bir lokma ekmeğin dahi değerini çok iyi anlarsın. Fakat şimdi bunlardan bahsetmenin bir anlamı yok, konumuz zaten bu değil.

Herhangi bir amacım ve bir planım olmaksızın geziyordum. Hoşuma giden yerlerde konaklıyor ve canım yeni yüzler –evet bilhassa yeni yüzler– görmek istediğindeyse derhal yola koyuluyordum. İlgimi çeken, istisnasız, sadece insanlardı; ilginç heykellerden, olağanüstü toplantılardan nefret ediyordum. Herhangi bir kiralık arabacının suratı, içimde derhal can sıkıntısı ve öfke duygusu uyandırıyor. Örneğin Dresden’deki Grünes

Gewölbe'de¹ az daha aklımı kaçıırıyordum. Doğanın üzerimde olağanüstü bir etkisi vardır. Ama bu, onun sözüm ona güzelliklerini, sıra dışı dağlarını, uçurumlarını, şelalelerini sevdiğim anlamına gelmiyor. Beni kendine bağlamasından, bana ayak bağı olmasından hiç hoşlanmam. Öte yandan yüzler, canlı insan yüzleri, insan sesleri, davranışları, gülüşleri olmadan dünyada yapamam işte. Kalabalık içinde kendimi son derece neşeli ve hafif hissederim. Diğerlerinin gittiği yöne doğru yürümek, diğerleri bağırıp çağırırken durup onları izlemek bana hep çok eğlenceli gelmiştir. İnsanları gözlemlemeyi seviyordum vesselam... Buna gözlemlemek de denmez aslında, onları sevinçli ve doyumsuz bir merakla seyrediyordum işte. Hay aksi, gene konudan uzaklaştım galiba...

Ne diyordum, evet, bundan yirmi yıl önce Ren Nehri'nin sol yakasında, küçük bir Alman kasabası olan Z.'de kalıyordum. Açıkçası inziva arıyordum, çünkü kalbim kaplıcalarda tanıştığım genç bir dulun yarattığı hayal kırıklığıyla yaralıydı. Çok güzel ve akıllı bir kadındı, herkesle –bu arada günahkâr bendenizle de– gönül eğlendiriyordu. İlk zamanlar umut verir gibi olduysa da çok geçmeden beni, pembe yanaklı Bavyeralı bir teğmene tercih ederek zalimce terk etti. Açık söylemem gerekirse kalbimdeki yara o kadar da derin değildi, fakat bir süreliğine –bir genç için hiç de teselli edici bir şey olmamasına karşın– kendimi inzivaya çekmeyi ve efkârımla baş başa kalmayı bir görev addetmiş ve Z.'ye yerleşmişim.

Yüksekçe iki tepenin eteklerine yayılan konumu, virane surları ve kuleleri, asırlık ıhlamur ağaçları, Ren Nehri'ne dökülen berrak bir derenin üzerindeki dik köprüsü ve en önemlisi,

1. Grünes Gewölbe (Alm. "Yeşil Mahzen"). Dresden Sarayı'nın müze hâline getirilen hazine dairesi.

kaliteli şaraplarıyla bu kasaba hoşuma gitmişti. Akşam olunca sarışın Alman kızları, güneş batar batmaz (Zira Haziran ayıydı.) kasabanın daracık sokaklarında dolaşmaya çıkıyor ve yabancılarla karşılaştıklarında hoş bir ses tonuyla “Guten Abend!” diye selam veriyorlardı. Hatta kimileri daha geç saatlere, dolunay eski evlerin sivri çatıları ardından yükselip donuk ışığıyla kaldırımların ufak tefek taşlarını açıkça ortaya çıkarıncaya kadar evlerine dönmüyor, gezinmeye devam ediyorlardı. Öylesi zamanlarda dolaşmayı seviyordum, ay sanki berrak gökyüzünden gözünü dikmiş kasabaya bakardı. Öte yandan kasaba da bu bakışı hissediyor, onun gönderdiği sakin ve aynı zamanda insan ruhunu derinden derine heyecana boğan ışığıyla yıkanmış, duygusal ve huzurlu bir biçimde dururdu. Yüksek gotik saat kulesindeki horoz figürü, rengi donuk bir altın gibi ışıltar, yansıması derenin karanlık sularına yaldızlanarak dökülür; arduvaz çatıların altındaki daracık pencerelerde incecik mumlar (Alman tutumludur.) mütevazı ışıklar saçar; taş duvarların ardından asmalar gizemli bir şekilde kıvrır kıvrır filizlerini uzatırdı. Üçgen meydanda, eski kuyunun orada gölgeden bir şey koşarcasına geçer; birden gece bekçisinin uykulu düdüğü öter, sonra yumuşak başlı bir köpeğin alçak sesle hırlaması işitilir... Ve hava öyle bir okşar ki yüzünüzü, ihlamurlar öyle bir kokar ki isteseniz de istemeseniz de göğsünüz kabarır, giderek daha derinden soluk alıp vermeye başlarsınız ve “Gretchen” adı –ne bir ünlem ne bir soru– dudaklarınızdan öylesine dökülür.

Z. kasabası, Ren Nehri’ne iki versta² uzaklıktadır. Bu muazzam nehri sık sık seyretmeye gider ve arada bir o kahpe dolu düşünerek bir başına duran devasa dişbudak ağacının altındaki taş bankta saatler boyu otururdum. Neredeyse çocuksu yüzü ve

2. Versta (Rus.): 1,6 km uzunluğunda eski bir mesafe ölçüsü.

göğsünde kılıçlar tarafından delinmiş kırmızı kalbiyle küçücük bir Madonna heykeli dişbudak dalları arasından kederli kederli bakardı. Karşı kıyıda ise L. uzanıyordu: Burası, benim oturduğumdan biraz daha büyükçe bir kasabaydı. Bir akşam yine, o çok sevdiğim bankta oturmuş kâh nehri kâh gökyüzünü kâh üzüm bağlarını seyrediyordum. Hemen önümde, sarı kafalı oğlan çocukları kıyıya çekilmiş ve katranlı karnı göğe bakan bir kayığın kenarlarına tırmanmaya çalışıyorlardı; meşguldüler. Hafiften şişmiş yelkenleriyle tekneler sessizce süzülüp geçiyor, yeşilimsi dalgalılar hafiften kabarıp şırıldayarak önüm sıra koşuşturuyorlardı. Derken bir anda kulağıma müzik sesleri gelmeye başladı. L. Kasabasinda bir vals çalınıyordu: Kontrbas kopuk kopuk vuruyor, keman belli belirsiz dem çekiyor, flüt coşkuyla ötüyordu.

O sırada pelüş yelekli, mavi çoraplı ve tokalı pabuçlarıyla yanımdan geçmekte olan yaşlı bir adama:

“Bu da neyin nesi?” diye sordum.

Yanıt vermeden önce piposunu dudaklarının bir ucundan diğerine geçiren adam:

“Bu...” diye karşılık verdi, “...öğrenciler geldiler de B.’den... Kommerş³ için.”

“Gidip bir de ben bakayım şu kommerşe bari,” diye geçirdim içimden; “Bu arada L.’yi de görmüş olurum, hiç geçmemiştim karşıya...”

Bir kayıkçı buldum ve nehrin öte yakasına geçtim.

3. Kommerş (Alm. “Kommerz”): Almanya ve yanı sıra kimi Avrupa ve Baltık ülkelerinde dönem başı veya sonunda düzenlenen bir tür öğrenci festivali, -ç.n